

պետ Նաճառեան Առաջնորդն Հայոց վիճակին Տիգրանակերտի եւ Արժա- Գրիգորիս վարդապետ Ալէաթճեան Առաջնորդն Հայոց վիճակին Տարօնոյ ի 14 ն ամսոյս (Ապրիլի) ի վեհ. Հայրապետէ Նպիսկոպոս ձեռնագրեցան:

Շնորհաւորելով յիշեալ Գեր. Հարց նորընկալ բարձր աստիճանը միանգամայն ծանր պաշտօնը, կը արեմազթեմք ի Տեառնէ տալ կարողութիւն, զօրութիւն եւ արգիւնաւորութիւն յօգուտ եւ ի պարծանս Նկեղեցւոյ եւ Հօտից իւրեանց:

ՓՈԽԱՆՈՐԳ ԳԱՆՁԱԿՈՒ.

Արժ. Թադէոս վարդապետ Տէր. Դանիէլեանց՝ Գանձակու վիճակին Փոխա- նորդ կարգեցաւ եւ ներկայ ամսոյս մէջ փութաց երթալ իւր պաշտօնավայրը:

Ն Ո Ի Է Ր Ք.

Բարեպաշտուհի Մանանայ Տիկին Սիրական-Գորոյեանց Աղեքսանդրապօլեցի՝ եւ Մեծապատիւ Պ. Կարապետ Շապանեան Կարնեցի, — որք այսր ի Ս. Էջմիածին յուխտ եւ յերկրպագութիւն եկած էին, — յիշատական ուրբի նուիրեցին ի նպաստ ձեմարանի Մայր Աթոռոյս, որոյ համար ներկայիւս շնորհակալութիւն կ'յայտնեմք յիշեալ նուիրատուաց:

ԳԱՐԻԻԷԼ ԱՐԳԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.

վրաստանի եւ Իմէրէթի վիճակին Հայոց Առաջնորդ եւ Գէորգեան ձեմարանի վերատեսուչ Գեր. Գաբրիէլ Ս. Արքեպիսկոպոս ի 13 ն ամսոյս ի Տփլիսէ այսր եկաւ:

Ի ԹԷՀՐԱՆԷ.

ԽճԷԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐԱՄ ԿՈՄԻՏԵ,

Անցեալ 27 նոյեմբրի երկու հատ իմ՝ զըրածս երգերէն հանդերձ մի նամակաւ յղեցի առ Ձեզ, զորս կ'յուսամ իւր ժամանակին ստացած կլինէք, թէ և Պարսկաքնակ Հայոց վիճակին վերայ մի գանգատանաց բացագանչութիւն է նա. նոյեմ. պատուական Արարատ ամսագիրն մեզ հասաւ Յունի 15 ին. նորա մէջ պարունակող Հայկորդոյ զրած սրտաշարժ երգը կարգալով՝ շարժեց նա իմ արիւնն ևս, և ահա նորա դիմաց մի երգ գրեցի, բայց ի՞նչ օգուտ որ ժամանակին չի հասնիր և անպիտան մի բան կլինի այս է մեր վիճակի վերայ ունեցած գանգատներս, ինչպէս 75 թիւ Օգոստ. Արարատ ամսագիրն, որ իմ՝ զըրածս երգը մէջն տպած էիք, մինչ օրս Թէհրան ոչ մէկին չի եկած, չգիտեմք ո՞ր է մնացեր, բայց ես Դավրէժում տեսայ, այս մասին է մեր գանգատն՝ որ ամեն ինչէ զուրկ եմք մնացեր. թէ և Հայք նեղութիւն կրեցին, բայց ամենէն առաւել Պարսկաքնակ Հայքս, ինչպէս որ մեր նախնի պատմիչք կվկայեն, այժմ շատ տեղեր կան մեր Հայոցմէ՝ որ մեր նախնի փառքերէն կվայելն, երեւելի վանքեր, ուխտատեղիներ, ուսումնարաններ և շատ տեղեր, թէ և պանդուխտ են, բայց բազմաթիւ լինելով ևս կայ մէջներն ազգասէր անձինքներ, հայրենասէր եղբայրներ, ամեն ինչ ղիւրութեամբ յառաջ կը վարեն, տեսակ տեսակ զբօսարաններով երջանիկ

կեանք վայելելով՝ մոռացեր են Հայոց կրօն անցեալ նեղութիւնքն . . . արդեօք ինչով պէտք է զնւարձանայ Պարսկաստան, իւր յաջողակ գործերովն, երեւել վաճառքովն, իւր նախնի սրբատեղիներովն, հոյակապ եկեղեցիներովն, քաղցրաձայն եկեղեցականների դասերովն, սրբատեղեաց տօնահանդէսներովն, հաստատուած մշտականներովն, ընթերցարաններովն, ընթերցասէր ընկերներովն, թէ ուղղակի եկած լըրագիրներովն, արդեօք ո՞ր միւսն ասեմ:

Ինչով պէտք է յայտնի լինի մեր տօն օրերն՝ որ միայն անշուք մի եկեղեցւոյ մէջ կկատարուի ի՞նչով պէտք է բորբոքի մեր ազգային եռանդով ինչով պէտք է լինի մեր յառաջագիմումներն, մեր ազգային պէտք է Պարսկաստանի Հայոցմէ շատ քոչ լինի որ այսպէս մի վիճակի մէջ, այսքան նեղութիւն կրեցին և իրենանց կրօնքն չուրանալով՝ ճակատներն բաց անամօթալի այսօր կան: Ի հտրկէ կիմանաք: Պարսկաստան շատ ուրիշ ազգեր եղիւր են՝ որ այժմ չկան, բոլորն էլ հաւատքէ դարձիւր են, կերկարի եթէ մա՛րտասնեաբար գրեմ, թողու՛ք ի զեղ ժամանակի. կան այժմ Պարսկաստան շատ գիւղեր՝ որոց բնակիչքն կպատմեն թէ առաջ ուրիշ ազգ են եղեր՝ գիւղովին դարձիւր Պարսիկ եղեր են, ինչպէս Սուլթանապատ նահանգի Ահմէտապատ գիւղն, որ բոլորն Արացի են, ի Մահմետականութիւն դարձած են, մինչև ցայժմ ևս իրարու հետ Արացիքն կխօսին, իւրեանց ազգային և կրօնական հին ծեսերն պահած ունին, նմանապէս Խորասանի մօտ Արասապատ գիւղն, քոչուներն Աստուծոյ սր Հայոցմէ մինչ ցարդ այսպէս բան չէ եղած, թէ և անպէտ դասերի նկատմամբ Պարսկաստան շատ Հայ եղած են, գորովք հրկրիս երբեմն ունեցած անկարգ դրութիւնն ցրուեր է և անյարմար օդ և հողի մէջ չաճելով՝ օրէ ցօր այս սրտաճառաւ սրակներ են: Նոցա բարօրութեանը կմտղթէ:

Պ. Նամակագրի ներկայ գրութեամբ յղած բանաստեղծութիւնը ստացած եմք եւ Արարատայ նախընթաց թերթից միոյն մէջ տպուած է: Իսկ յառաջագոյն յղածը ցարդ Խմբագրութեան հասած չէ:

Արարատը շարունակ եւ ամեն ամիս իւր կանոնաւոր ընթացքովն՝ Ռուսական արքուն. սուրհանդակութեան միջոցով կխրկուի ինչպէս ուրիշ տեղեր՝ նոյնպէս ի Պարսկաստան (ի Թէհրան, յԱսպահան, ի Դավրէժ), եւ երբ ծախքը լիովին վճարուած է՝ անյայտ է պատճառը թէ ինչո՞ւ համար Արարատները կը կորչին կամ կուշանան:

Իսկ գալով Թէհրանի Հայոց եւ եկեղեցւոյ անշուք գրութեան եւլն, այս խնդիրը աւելի յինքեանց կախուժն ունի եւ ինքեանց կվայելէ արժանը հոգալ:

Շնորհակալութեամբ կհրատարակեմք հետագայ նամակը:

ԵՐԵՒԱՆՈՒ ՀԱՅՈՑ

ՕՐԻՈՒԴԱՅ ԾԻԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՇԷԻ.

ԽՖԵՔԵՐՈՒՄԷԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ԱՆԱԳԵՐՈՅ.

Հոգաբարձութիւնս Երեւանայ Ս. Գալանեան օրիորդաց Հայոց Ծխ. Դպրոցի անցեալ 1876 ամի դպրոցական հաշիւը տեսնելուց յետոյ ներկայութեամբ պատուաւոր անձանց քաղաքիս՝ պարտաւորեցաւ իւր ամենայն սրտէ շնորհակալութիւնը յայտնելու պատճառաւ մեծապատիւ նուիրատու անձանց՝ խնդրել Արարատ պատուական ամ:

Մ. ԲՃԿԱՆԱՆՅԱՆ.

1877 Փետրւար 3.

Է. ԽԻՆԴՅԱՆ.